

Utlåtande 2012:130 RI (Dnr 016-426/2012)

Stockholms stads ansvar för att höja valdeltagandet
Motion (2012:9) av Salar Rashid (S)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2012:9) av Salar Rashid (S) om ”Stockholms stads ansvar för att höja valdeltagandet” anses besvarad med detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Salar Rashid (S) föreslår i en motion (2012:9) att staden tillsätter en utredningsgrupp med politiker, tjänstemän och sakkunniga för att utreda hur man bäst höjer valdeltagandet i socioekonomiskt svaga områden, samt att staden inrättar en demokratifond där föreningar etcetera kan söka stöd för upplysning i demokratifrågor. Vidare föreslår motionären att staden utvärderar effekterna av att demokratiambassadörerna togs bort och hur man framöver kan utveckla dylika insatser.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att ambitionen med stadens breda utvecklingsarbete i till exempel Järva och Söderort bland annat syftar till att öka det medborgerliga engagemanget, något som förhoppningsvis kommer att leda till långsiktiga positiva effekter i flera avseenden såsom ökat valdeltagande.

Mina synpunkter

Allmän rösträtt utgör en av grundpelarna i ett demokratiskt samhälle och det är oerhört viktigt att så många som möjligt utnyttjar denna rättighet. I Stockholms stad är valdeltagandet högt, vilket är glädjande. Samtidigt ser vi att valdeltagandet varierar över staden och då särskilt i de socioekonomiskt svaga områdena. Detta är något som vi tar på stort allvar och som vi aktivt arbetar med.

Sedan 2007 har staden satsat stora resurser på bland annat Järvalyftet och Vision Söderort, som handlar om att på lång sikt investera i sociala förbättringar för alla som bor i området. Det handlar om allt från läxhjälp, coaching till jobb och dialogforum med boende. Genom att förbättra de boendes livssituation och få dem mer engagerade, bland annat i form av dialoger, kan staden skapa långsiktiga förbättringar och därmed även sannolikt få ett ökat valdeltagande. Detta arbete är något som kommer att hjälpa på lång sikt.

Som politiker är det vårt ansvar att se till att engagera medborgarna och väcka deras politiska intresse, något som varje enskilt parti måste ta ansvar för. Det är också vad partistödet bland annat ska användas till. Genom att synas, sprida politisk information och föra dialog med våra invånare skapas också ett engagemang och ett förtroende, vilket också är vad som krävs för att få människor att vilja gå och rösta.

Bilaga

Motion av Salar Rashid (S) om Stockholms stads ansvar för att höja valdeltagandet

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Roger Mogert (S) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla motionen.
2. Att i övrigt uttala följande

Motionären tar upp ett relevant problem som det också är naturligt att just staden tar sin del av ansvaret för att lösa. Helt oberoende av partifärg borde vi kunna vara överens om att det har ett starkt ändamål i sig för en fungerande kommunal demokrati att valdeltagandet är så högt som möjligt. Det stärker både medborgarnas politiska jämlikhet i sig, men det gör det också mer troligt att fler sätter sig in i de frågor som sta-

den beslutar om och att fler deltar i ansvarsutkrävandet på olika sätt. Även om det finns fler sätt att uppnå detta, är fullmäktiges, kommunstyrelsens och de politiska nämndernas beslut formellt bättre förankrade om fler har deltagit i valet av beslutsfattarna.

Motionen bör därför bifallas. Vi vill kort bemöta de argument som stadsledningskontoret och föredragande borgarråd anför. De insatser som staden gör i Järva och Söderort står inte i motsats till detta. Att öka det medborgerliga engagemanget mellan val är bra, men att fler människor deltar i den formella politiska processen vid allmänna val – en demokratisk rättighet där vi alla dessutom har samma inflytande och ett direkt inflytande, vilket skiljer allmänna val från förvaltningarnas mer lösa och sällan bindande dialog- och förankringsprocesser – är att gå vidare. Att det finns oberoende funktionärer – demokratiambassadörer – som kompletterar de politiska partiernas arbete genom att uppmuntra till höjt röstdeltagande utan att förespråka ett visst politiskt alternativ är både logiskt och bra. Att det inte skulle behövas någon utvärdering av demokratiambassadörernas insatser under tidigare val eftersom röstdeltagandet gick i olika riktning i olika ytterstadsdelar förstår vi inte riktigt logiken i. Demokratiambassadörerna kan ju ha arbetat olika i olika stadsdelar, rekryterats på olika sätt, haft olika bakgrund, ålder, kön och kompetens, eller helt enkelt varit olika många.

Även om det givetvis går att återkomma i frågan vore det klokt att resonera om stadens insatser och förhållningssätt redan nu. Med nästan exakt två hela år kvar till nästa val borde förutsättningarna att föra en konstruktiv och opartisk dialog om detta aldrig vara så goda som nu.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. delvis bifalla motionen
2. verka för direktval till stadsdelsnämnderna
3. genomföra riktade satsningar mot de delar av staden där valdeltagandet är lågt
4. framföra följande

Som motionären påpekar skiljer sig valdeltagandet åt mellan olika delar av Stockholm. Det är viktigt med politiska initiativ som gör att valdeltagandet ökar och att medborgarna även på andra sätt blir delaktiga i demokratin. Miljöpartiet anser att staden ska anställa samhällsinformatörer i stadsdelar med lågt valdeltagande, för ett långsiktigt arbete i syfte att öka det demokratiska deltagandet.

Stockholms olika stadsdelar skapar en känsla av tillhörighet med omgivningen. Det lokala engagemanget hos medborgare, politiker och företagare stärker områdenas kvaliteter. För att skapa en aktiv lokal dialog ska Stockholm införa direktval till stadsdelsnämnderna. Direktvalda representanter ökar kontakten mellan stockholmare och politiker och ger lokal representativitet.

Det politiska ansvaret för närmiljön ska föras tillbaka till stadsdelarna och beslut ska fattas i en öppen process. Medborgardialog och lokala rådslag ska användas oftare och utgöra ett av underlagen för de förtroendevalda när de fattar beslut. Stockholm ska ge ungdomar mer inflytande. Deras visioner och drömmar ska bli en maktfaktor. Stockholm ska bli försökskommun för en sänkning av rösträttsåldern till 16 år i kommunval.

Stadens information till och dialog med stockholmarna ska vara tydlig och lättillgänglig för alla. Det ska vara enkelt att ge förslag, beröm eller kritik och att få respons, oavsett om det sker i möten, per telefon eller via Internet. Internet ska fungera som ett verktyg för att öka medborgarnas insyn i och inflytande över stadens politik och verksamheter.

Genom en decentralisering av makten vill vi stärka människors möjlighet till delaktighet. När människor ges inflytande och ansvar över sina liv och det samhälle de verkar i föds lusten att engagera sig.

Beslutsprocesserna i våra folkvalda organ bör demokratiseras mer, speciellt genom att medborgarna i högre utsträckning får insyn och möjlighet att komma med synpunkter. Vi vill ge medborgarna motionsrätt till kommunfullmäktige och att nämndsammansträden ska vara öppna.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2012:9) av Salar Rashid (S) om ”Stockholms stads ansvar för att höja valdeltagandet” anses besvarad med detta utlåtande.

Stockholm den 3 oktober 2012

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Karin Wanngård och Roger Mogert (båda S) med hänvisning till reservationen av (S) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2012:9) av Salar Rashid (S) om ”Stockholms stads ansvar för att höja valdeltagandet” bifalles.
2. Dessutom vill jag framföra följande

Valdeltagandet är en viktig indikator på människors tilltro till demokratin. De mycket stora skillnaderna i valdeltagande mellan olika valdistrikt i Stockholms stad är alarmrande och något som alla partier behöver ta på största allvar. Jag välkomnar därför motionen och förslagen om utredning, demokratifond och utvärdering av demokratiambassadörerna, även om det inte finns några enkla vägar till ökat valdeltagande så måste vi alltid vara beredda att tänka nytt och lära av tidigare erfarenheter.

Det är beklagligt att den styrande borgerliga majoriteten inte vill tillmötesgå förslagen, i synnerhet eftersom finansborgarrådet inte kommer med några motförslag annat än en hänvisning till Järvalyftet och Söderortsvisionen. Vi håller med om att det krävs långsiktighet för att öka människors valdeltagande, men att hänvisa till satsningar som har kritiserats hårt för att beslutas över huvudet på boende och stadsdelsnämnd är ju närmast kontraproduktivt.

Vänsterpartiet menar att staden borde starta ett långsiktigt utvecklingsarbete med deltagande demokrati och medborgarbudget, där politiker, anställda och invånare involveras i ett lokalt arbete i alla stadsdelsnämnder. Vi vill öppna upp alla nämnder för allmänheten, och på det sättet öka kontakterna mellan medborgare och förtroendevalda. Först när människor känner sig verkligt delaktiga kan misstro mot politiken övervinnas. Vi menar också att möjligheten att använda sig av direktval till stadsdelsnämnderna bör kunna stimulera valdeltagandet.

ÄRENDET

Salar Rashid (S) föreslår i en motion (2012:9) att staden tillsätter en utredningsgrupp med politiker, tjänstemän och sakkunniga för att utreda hur man bäst höjer valdeltagandet i socioekonomiskt svaga områden, samt att staden inrättar en demokratifond där föreningar etc. kan söka stöd för upplysning i demokratifrågor. Vidare föreslår motionären att staden utvärderar effekterna av att demokratiambassadörerna togs bort och hur man framöver kan utveckla dylika insatser.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Det råder bred samsyn på värdet av ett högt valdeltagande som uttryck för starkt medborgerligt engagemang kring demokrati och allmän rösträtt. Stockholm har högt valdeltagande, men det varierar över staden. Liksom ifråga om ett antal andra viktiga statistiska variabler avviker de socioekonomiskt svaga delarna av staden i detta avseende.

Ambitionen med stadens breda utvecklingsarbete i Järva och Söderort är bl a att öka det medborgerliga engagemanget i detta arbete och t ex har ett stort antal dialoger genomförts med boende i dessa stadsdelar. Förhoppningsvis kommer ytterstadssatsningarna att leda till långsiktiga positiva effekter i flera avseenden, som ökat valdeltagande.

Ytterstadsutvecklingen är en långsiktig satsning och att redan nu utvärdera detta arbete med avseende på ökat valdeltagande är naturligtvis alldeles för tidigt. Vid kommunalvalet 2010 kunde konstateras att valdeltagandet ökade något i t ex Husby och Tensta, medan det var oförändrat i Rågsved, och minskade svagt i Rinkeby och Skärholmen. Dessa siffror tyder också på att den utvärdering av försöket med s k demokratiambassadörer, som motionären föreslår, inte torde resultera i några entydiga slutsatser.

Vidare föreslås i motionen en demokratifond där föreningar etc kan söka stöd för upplysning i demokratifrågor. Det kan dock antas att de bäst skickade att öka det politiska intresset, och därmed i förlängningen även valdeltagandet, är de politiska partierna och deras företrädare. De politiska partierna får också ett generöst partistöd, på såväl nationell som lokal nivå, för att bl a kunna föra ut politisk information och väcka

politiskt intresse – i valrörelserna såväl som under mandatperioderna.

Motionären föreslår också att staden tillsätter en utredningsgrupp med politiker, tjänstemän och sakkunniga för att utreda hur man bäst höjer valdeltagandet i socioekonomiskt svaga områden. Det fanns under mandatperioden 2002-2006 en demokrati-beredning, tillkommen i detta syfte genom ett brett politiskt beslut. Denna avvecklades under den följande mandatperioden.

Mot bakgrund av dessa frågors stora betydelse finns det all anledning till fortsatt diskussion om lämpliga arbetsätt etc. En levande demokrati är stadd i ständig utveckling. Om denna diskussion lämpligast förs i existerande politiska fora, eller i ett nytt sammanhang bör vara viktig fråga för stadens politiker att avgöra inför valet 2014.

Kontoret föreslår mot denna bakgrund att motionen anses besvarad.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2012:9

2012:9

Motion av Salar Rashid (S) om Stockholms stads ansvar för att höja valdeltagandet

Dnr 016-426/2012

Valdeltagandet i riksdags-, kommun- och landstingsvalet mellan olika stadsdelar i Stockholm skiljer sig oerhört. Sammantaget kan valdeltagandet mellan valdistrikten som ligger i socioekonomisk svaga områden och övriga staden skilja sig mellan 20-50 %. Ett sådant exempel är valdistriktet i Spånga 22 Rinkeby NÖ, där valdeltagandet låg på bara 36,36 % och listan kan göras längre på fler områden som avviker ifrån riskgenomsnittet och som har lågt valdeltagandet. Denna trend måste vändas.

Inrättandet av den politiska demokratin samt allmän och lika rösträtt är tätt förknippad med den tidiga arbetarrörelsens triumfer och segrar. Den politiska demokratin blev möjligheten för människornas deltagande i de olika delarna av den offentliga maktens beslutsfattande och detta oberoende av vilken social och ekonomisk tillhörighet man hade. Ett naturligt kliv närmare människans frigörelse, men även ett första steg till en idépolitisk omställning på synen på människan och en positiv förskjutning mot övertygelsen om alla människor lika värde.

Den politiska demokratins legitimitet vilar ytterst på att befolkningen utnyttjar sina politiska rättigheter såsom rätten att rösta och delta i allmänna och fria val. Därför blir det även Stockholm stads skyldighet att alltid möjliggöra ett ökat valdeltagande. Det handlar konkret om att man på lång sikt måste upprätthålla och öka kunskapen om att all offentlig makt i Sverige utgår ifrån folket och inget annat. Men framförallt innebär det att vi på kort sikt måste uppmuntra fler att gå till valurnorna.

Idag finns det en synlig koppling mellan socioekonomisk tillhörighet och röstbenägenhet.

De som oftast behöver politiken mest är de som löper störst risk att vända den ryggen.

Därför yrkar jag på:

1. Att staden tillsätter en utredningsgrupp med politiker, stadstjänstemän och utvalda sakkunniga som ska få till uppgift att utreda hur man på bästa sätt ökar valdeltagandet i våra socioekonomiskt svaga områden.
2. Att staden inrättar en demokratifond på stadsdelsnämnds nivå som föreningar och organisationer kan söka för att upplysa och höja kunskapsnivån i demokratifrågor.
3. Att staden utvärderar effekten för valdeltagandet av att demokratiambassadörerna togs bort och hur man framöver kan utveckla den här typen av insatser.

Stockholm den 12 mars 2012

Salar Rashid